

Uluslararası Hastalık Sınıflandırması - Versiyon 10 (ICD-10)

"Hastalıkların ve Sağlıkla İlgili Sorunların Uluslararası İstatistiksel Sınıflaması" uluslararası düzeyde İngilizce olarak " International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems " ya da kısaca "ICD"olarak kullanılan tanımlamanın dilimizdeki karşılığıdır.

Hastalıkların istatistiksel sınıflandırması, hastalık verilerinin kullanıcı tarafından kolayca değerlendirilip incelenebileceği bir formda sunulmasına gereksinim duyar. O halde, kullanışlı ve anlaşılır bir bilgi elde edebilmek için, hastalıkların sistemli ve anlamlı bir şekilde düzenlenmesi gereklidir. Bu amaçla, tamamen teorik bir yaklaşım yerine pratik bir yaklaşımda bulunmak en uygun yoldur ve ICD'nin geliştirilmesinde bu yaklaşım göz önüne alınmıştır. ICD, etioloji, topografi vb. kökenli sınıflandırma ile araştırmalar, hasta kayıtları ve yönetim için gereksinim duyulan uzlaşma noktalarının sağlandığı bir sınıflamadır.

ICD'nin getirdiği istatistiksel sınıflamada birbirine benzer hastalık veya durumlar bir araya getirilip, taşıdıkları öneme göre sınıflandırılmaktadır. Buna ek olarak her hastalık için o hastalığa özgü bir kod kullanılmaktadır. Bu yapısı sayesinde ICD, gerek sağlık hizmetlerinin yönetimi, gerekse epidemiyolojik çalışmalarda kullanım kolaylığı sağlamaktadır. Hasta takibi, hasta kayıt ve arşivlerinin tutulması ve bunlara erişim, kaynak yönetimi gibi idareye yönelik kullanımının yanı sıra hastalıklarla ilgili istatistiksel çalışmalar ve uluslararası niteliği sayesinde ülkeler arasında sağlıkla ilgili karşılaştırmalar yapma olanağı da vermektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere ICD'nin önemli bir fonksiyonu da hastalıklara uluslararası ortak bir dil kazandırmaktadır.

Bunlara ek olarak ICD, hastalık ve ölüm kodlamalarında getirdiği bazı uluslararası kural ve hatırlatmalarla hastalık tanısının yazılması ya da ölüm nedeninin belirtilmesinde kayıtların mümkün olduğu kadar doğru tutulması konusunda dolaylı bir katkıda da bulunmaktadır.

Tarihsel gelişim süreci içinde, bazı dönemlerde ICD yapı ve içeriğinde önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birincisi, önceleri sadece ölüm nedenlerini kapsayan sınıflamaya hastalık nedenlerinin de dahil edilmesidir. 1938 yılında yapılan konferansta morbidite istatistikleri için hastalık sınıflamasına olan gereksinim dile getirilmiş ve 1948 yılındaki konferans ise "Ölüm Nedenleri ve Hastalıkların Uluslararası Listesi"nin revizyonu amacıyla toplanmıştır. Bu konferansta hem mortalite hem de morbidite ile ilgili kapsamlı bir liste kabul edilmiştir. Bununla beraber ölümün temel nedenini seçmede uluslararası kurallar getirilmiş, hayatı istatistikler ve sağlık istatistikleri alanında uluslararası işbirliğinin sağlanması konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Önemli değişikliklerin bir ikincisi de 1975 yılında kabul edilen 9. revizyonda gerçekleşmiştir. Bu değişiklikler, daha spesifik kodlama için belli bazı kodlara isteğe bağlı 5. bir basamak dahil edilmesi, neoplazmların morfolojileri ile ilgili ayrı bir kod grubu (M kodları) oluşturulması, bazı

tanısal durumlarda isteğe bağı çift kodlama sisteminin getirilmesi ve akıl hastalıkları ile ilgili her bir kategorinin içeriğinin açıklanmasıdır. Bu sonuncusunun nedeni, akıl hastalıklarında uluslararası kabul görebilecek bir terminolojinin bulunmasındaki güçlüktür. ICD-9 kitapçığı 1977/78 yıllarında basılmış ve pek çok ülkede kullanıma girmiştir.

Üçüncü önemli değişiklik de, 1989 yılında Cenevre'de toplanan 10. uluslararası konferansta kodlama sisteminde yapılan köklü değişikliklerdir. DSÖ 1991 yılında ICD-10'un yayınlanmasını kabul etmiş, 1994 yılında da uygulamaya geçirilmesini planlamıştır.

ICD-10 daha önceki revizyondan (ICD-9) temel olarak 3 farklılık taşımaktadır;

- Cilt sayısı 2'den 3'e çıkarılmıştır.
- 1.ciltteki hastalık kodlarının yer aldığı bölüm sayısı 17'den 21'e çıkarılmıştır.
- Numerik kod yerine alfanumerik kodlama yapısı getirilmiştir.

ICD-10 kodlarında birinci basamakta kullanılabilecek 26 harften 25'i kullanılmıştır. "U" harfi ile başlayan kod yoktur, bunlardan U00-U49 arası kodlar, yapılan revizyon kesinleşene kadar olabilecek ilaveler ve revizyonlar arasında ulusal ya da uluslararası düzeyde ortaya çıkabilecek zorluklarda geçici kodlamalar için, U50-U99 arası kodlar ise yerel araştırmalarda kullanılmak üzere boş bırakılmıştır.

Global Medical Device Nomenclature (GMDN)

(Evrensel Tıbbi Cihaz Terminolojisi)

Global Medical Device Nomenclature (GMDN)(Evrensel Tıbbi Cihaz Terminolojisi) tıbbi cihazların doğru olarak tanımlanması ve kataloglanması için uluslararası kabul görmüş (onaylanmış) terimler listesidir. Özellikle de insanlarda ki yaralanma veya hastalıkların teşhisi, tedavisi, izlenmesi, önlenmesi veya yatıştırılması için gerekli olan ürünlerde kullanılmaktadır.

Tüm dünyadaki tıbbi cihaz uzmanları(imalatçılar,sağlık yöneticileri ve yasa koyucular) GMDN yi hemen hemen 4 yıl süren uluslararası müzakereler ve tartışmalar sonucunda toparlamışlardır. GMDN nin kullanımını kolaylaştıran yaklaşık 7.000 terim artı 10.000 den fazla eş anlamlı sözcük içermektedir.

GMDN piyasaya sürülen bütün Tıbbi Cihazların sınıflandırmasına müsaade eden üç Avrupa Direktifinde (talimatında) tanımlandığı gibi bir sınıflandırma sistemidir.

Halen, GMDN tüm bu ürünleri kapsayan 12 kategoriye ayrılmıştır. Bu sınıflandırma sistemine yeni ürün alanlarının dahil edilmesi gerektiğinde, yeni bir sınıflandırma kodu tahsis edilir (ayrılır) ve o kategori geliştirilmiş olur. Sistemin sonraki hiyerarşi seviyesi Jenerik Cihaz Grubu dur ki bu da gerçek terminoloji (nomenclature) seviyesi veya isimlendirme seviyesidir. Burada ürün veya benzer ürün grupları seçilmiş jenerik açıklayıcı ve onun tek(unique) kodu sınıflandırılabilir.

Bu sistem Uluslararası Standartlar Kuruluşunun katkı ve kabulüyle ve Avrupa Komisyonunca sponsor edilmiş proje kapsamında Avrupa Standartları birimi CEN tarafından geliştirilmiştir.

Avrupa Ekonomik Alanı içinde tıbbi cihazların resmi olarak sınıflandırıldığı tek terminoloji sistemi olup dünyadaki pek çok ulusal (yasa yapıcı) parlamenterler tarafından uygun bulunmaktadır.

İlaçların Anatomik-Tedavi Edici-Kimyasal Sınıflandırılması (ATC) (Yapısal Tedavi Edici Kimyasallar Sınıflandırma Sistemi)

İlaçları sınıflamak yada gruplamak için kullanılan bir sistemdir. Ölçüm birimi olarak ATC (yapısal tedavi edici kimyasallar sınıflandırma sistemi) ve DDD (tanımlanmış günlük doz) ilaç kullanım çalışmaları için DSÖ tarafından tavsiye edilmektedir. 1987 yılından beri kullanılmaktadır.

ATC sınıflandırma sisteminde,ilaçlar etki ettikleri organ veya sisteme göre ve/veya kimyasal, farmakolojik ve tedavi edici özelliklerine göre değişik gruplara ayrılmaktadır.

İlaçlar 5 değişik seviyede sınıflandırılarak gruplara ayrılır.

1.seviye: Birinci seviye kodlama organizmanın organik sistemine göre, anatomik grubuna karşılık gelen harflerden oluşur.14 ana grup vardır.

- Örn: A Alimentary tract and metabolism
B Blood and blood forming organs
C Cardiovascular system
D Dermatologicals ... gibi.

2.seviye: tedavi edici ana grup. (2 sayısal karakter)

3.seviye: tedavi edici/farmakolojik altgrup. (Bir alfa karakter)

4.seviye: kimyasal/tedavi edici/farmakolojik altgrup.(Bir alfa karakter)

5.seviye: kimyasal maddeler için altgrup.İlacın jenerik ismidir.(İki sayısal karakter)

Her ilaç 7-numerik karakterli kodla gösterilmektedir.

ATC sisteminin önemi uluslararası karşılaştırma olanağının olması,kullanım takibi ve farklı açılardan kullanılabilmesidir. Standardize takip metodunda ayrıca günlük doz belirleme metodolojisini de içine almaktadır. Tanımlanmış Günlük Doz (DDD: Defined Daily Dose) en sık rastlanan endikasyon için kullanılan ilaç miktarıdır ve bu nedenle de ilaç kullanımını takibindeki temel istatistik birimdir. Yalnızca tavsiye edilen dozu değil aynı zamanda sadece belli bir ilacı alan hasta sayısının elde edilmesini de gösterir.(Her 1000 kişide /DDD). Bu değişik yerlerde kullanılan ilaçların karşılaştırılmasının temelini sağlar. (ülke, bölge, kuruluş vb.)